

Wewnątrzszkolny Program Doradztwa Zawodowego

w Szkole Podstawowej nr 11 w Gliwicach

I. Obowiązujące akty prawne dotyczące doradztwa zawodowego w szkołach i udzielania uczniom pomocy wyborze zawodu i kierunku kształcenia:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Dz.U, nr 51, poz. 458 z późn. zm. w latach 2002, 2003, 2005, 2006.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Dz.U, nr 11.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie rodzajów, organizacji oraz sposobu działania publicznych placówek kształcenia ustawicznego i publicznych placówek kształcenia praktycznego, w tym publicznych ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego. Dz.U, nr 132, poz. 1225.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych. Dz.U, nr 52, poz. 466. Na podstawie art. 60 ust. 2 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Dz.U, 2004, nr 256, poz. 2572; nr 273, poz. 2703 i nr 281, poz. 2781 oraz 2005, nr 17, poz.141.
5. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela. Dz.U, 2003, nr 118, poz. 1112; nr 137, poz. 1304; nr 203, poz. 1966; nr 228, poz. 2258 oraz 2004, nr 96, poz. 959 i nr 179, poz. 1845.Organ prowadzący szkołę lub placówkę po zasięgnięciu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny, określa tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59)
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. poz. 1675)

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w przedszkolach, szkołach i placówkach reguluje m.in. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, zgodnie z którą system oświaty zapewnia uczniom przygotowanie do wyboru zawodu i kierunku kształcenia, a także podkreśla znaczenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęć prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako podstawową formę działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły .

Doradztwo zawodowe ma obecnie charakter systemowy, a więc realizowane będzie na wszystkich etapach edukacyjnych i we wszystkich typach szkół (od przedszkola do szkoły policealnej) w formie preorientacji, orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego. Są to kolejno następujące etapy realizacji doradztwa zawodowego, realizujące określone treści i programy :

- preorientacja zawodowa dla przedszkola
- orientacja zawodowa dla klas I–III szkoły podstawowej
- orientacja zawodowa dla klas IV–VI szkoły podstawowej
- doradztwo zawodowe dla klas VII–VIII szkoły podstawowej
- doradztwo zawodowe dla branżowych szkół
- doradztwo zawodowe dla technikum
- doradztwo zawodowe dla liceum
- doradztwo zawodowe dla szkoły policealnej.

W związku z tym wszelkie działania związane z doradztwem zawodowym powinny być planowane na poziomie określonej szkoły w ramach Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą radę pedagogiczną :dyrektora, nauczycieli wychowawców, nauczycieli (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczycieli-wychowawców w świetlicy szkolnej, nauczyciela-bibliotekarza, specjalistów (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna pod kierunkiem doradcy zawodowego lub osoby wyznaczonej przez dyrektora do realizacji zadań doradcy zawodowego.

I. Zadania z obszaru doradztwa zawodowego dla poszczególnych osób realizujących wewnętrzny system doradztwa zawodowego.

1.Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

2.Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

3.Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;

- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąpki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

4.Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

5.Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąpki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

6.Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole: np. pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

Zależnie od koncepcji pracy szkoły podstawowej zakresy czynności dla poszczególnych osób angażujących się w realizowanie WSDZ w szkole mogą ulegać modyfikacji.

7.Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;

- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnosząc efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego
- prowadzi dokumentację związaną z realizacją WSDZ.

II. Założenia Systemu Doradztwa Zawodowego:

1. Wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia,
2. Na wybór zawodu mają wpływ uwarunkowania indywidualne i zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia rodziny oraz wpływ środowiska,
3. Preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka.
4. W ramach programu prowadzona jest indywidualna i grupowa praca z uczniami, rodzicami i nauczycielami,
5. Działania zawodoznawcze są planowane i systematycznie realizowane wg harmonogramu pracy szkoły.

III. Cele ogólne wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

Podstawowe pojęcia:

Poradnictwo zawodowe - długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

Orientacja zawodowa- działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

Doradztwo zawodowe- świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.

Doradca zawodowy- osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

Informacja zawodowa - zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.

Informacja edukacyjna - zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem.

Zawody - wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewnijający pozycję w społeczeństwie.

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ)- ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy.

Celem preorientacji i orientacji zawodowej prowadzonej na najniższych etapach nauki jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami i środowiskiem, pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy dzieci wobec pracy i edukacji a także pobudzanie i rozwijanie zdolności oraz zainteresowań dzieci.

Podstawowym i najważniejszym celem doradztwa zawodowego jest przygotowanie uczniów klas starszych oraz absolwentów szkoły do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji poprzez dostarczenie uczniom oraz ich rodzicom wiedzy pozwalającej na świadomy wybór dalszego kształcenia oraz podjęcia decyzji dotyczących wyboru zawodu.

W każdym z programów do każdego etapu edukacyjnego uwzględnione zostały te same 4 obszary celów szczegółowych, które równocześnie wyznaczają treści programowe preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego, nadając zestawowi programów charakter systemowy i modułowy. Są to kolejno następujące obszary:

1. Poznanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

IV. Szczegółowe cele programu doradztwa zawodowego na poszczególnych etapach edukacyjnych:

Preorientacja zawodowa dla przedszkola - celem preorientacji zawodowej na tym etapie jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu, kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich prozawodowych marzeń.

1. Poznanie własnych zasobów – dziecko

1.1 określa, co lubi robić;

1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;

- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych;
- 1.5. opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

2. Świat zawodów i rynek pracy – dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i te, które wzbudziły jego zainteresowanie oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 opisuje różne funkcje pracy wykonywanej przez człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których uczestniczy (zakupy, koncert, poczta...);
- 2.5 wskazuje związki pomiędzy zainteresowaniami a pracą zawodową na wybranym przez siebie przykładzie;
- 2.6 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – dziecko:

- 3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- 3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych - dziecko:

- 4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
- 4.2 w miarę swoich możliwości planuje własne działania (lub działania grupy) poprzez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- 4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach (indywidualnie i w ramach grupy), co lubi robić; podaje przykłady różnych zainteresowań; określa, co robi dobrze; podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych; opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

Orientacja zawodowa dla klas I–III szkoły podstawowej- celem orientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

1. Poznawanie własnych zasobów – uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania na forum;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy – uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka (na wybranych przykładach);
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych – uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując na podstawowe czynności/zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Orientacja zawodowa dla klas IV–VI szkoły podstawowej – celem orientacji zawodowej jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

1. Poznawanie własnych zasobów – uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania, zdolności i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania oraz uzdolnienia na forum szkoły z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy – uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady dla poszczególnych grup, opisuje różne drogi dojścia do nich oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jej znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – uczeń:

- 3.1 wskazuje na różne sposoby zdobywania wiedzy (korzystając ze znanych mu przykładów) oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych – uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjnych i zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio, jak i pośrednio (otoczenie) z jego osobą.

Doradztwo zawodowe dla klas VII–VIII szkoły podstawowej- głównym celem na tym etapie kształcenia jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego i świadomego planowania kariery i podejmowania, przy wsparciu doradczym, decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

1. Poznawanie własnych zasobów – uczeń:

- 1.1 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia);
- 1.2 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł;
- 1.3 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.4 charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej;
- 1.5 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji.

2. Świat zawodów i rynek pracy – uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania;
- 2.2 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy;
- 2.3 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.4 dokonuje autoprezentacji
- 2.5 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.6 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w Polsce;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno - zawodowych – uczeń:

- 4.1 planuje ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;
- 4.2 podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym,
- 4.3 określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;
- 4.4 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy.

V. Warunki i sposób realizacji programu doradztwa zawodowego

Preorientacja zawodowa dla przedszkola - cele programu realizowane są :

- a). podczas zajęć wychowania przedszkolnego (w ramach realizacji podstawy programowej);
- b). podczas działań, które wynikają z rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁵, a które prowadzone są przez nauczycieli i specjalistów;
- c). podczas innych działań związanych z preorientacją zawodową realizowanych w przedszkolu i poza nim (np. Talent Show, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki do zakładów pracy).

W realizację programu preorientacji zawodowej powinno zostać włączone otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności rodzice oraz przedstawiciele zakładów pracy i pracodawców, a także instytucji edukacyjnych oraz instytucji działających na rynku pracy.

Preorientacja zawodowa ma na celu kształtować:

- a). proaktywne postawy dzieci wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- b). przekonanie, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu;
- c). samodzielność dziecka i umiejętność samoobsługi oraz uczyć takich cech jak utrzymanie ładu, doprowadzanie podejmowanych prac do końca i porządkowanie miejsca pracy;
- d). szacunek do pracy innych;
- e). umiejętność współdziałania.

Orientacja zawodowa dla klas I–III szkoły podstawowej - cele realizowane są :

- a). podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej (w ramach realizacji podstawy programowej);
- b). podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- c). podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. Dzień Talentów, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki zawodoznawcze do różnych firm, instytucji publicznych).

Działania związane z doradztwem zawodowym powinny być planowane na poziomie szkoły w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą kadrę pedagogiczną pod kierunkiem doradcy zawodowego lub osoby wyznaczonej przez dyrektora do realizacji zadań doradcy.

W realizację programu orientacji zawodowej powinno zostać włączone otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności rodzice, przedstawiciele instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym – zwłaszcza specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych, centrów kształcenia praktycznego, a także ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne, przedstawiciele zakładów pracy i pracodawców oraz innych instytucji edukacyjnych oraz instytucji działających na rynku pracy.

Orientacja zawodowa kształtuje:

- a). proaktywne postawy uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- b). przekonanie, że są uczniowie są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

W ten sposób program wpisuje się wprost w założenia podstawy programowej dla I etapu edukacyjnego, w tym kształtowanie odpowiedzialności za własne działania oraz postawy przedsiębiorczości, kreatywności i innowacyjności.

Działania realizowane w ramach orientacji zawodowej powinny również wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Polecana jest tu metoda projektu, rozumiana jako metoda aktywizująca polegająca na poznawaniu przez uczniów wybranego zagadnienia w ramach pracy zespołowej, zazwyczaj w sposób interdyscyplinarny (uwzględniający wiele dziedzin wiedzy). Rola nauczyciela podczas realizacji projektu jest znacznie ograniczona. To uczniowie formułują temat, interesujące ich pytania, metody poszukiwania odpowiedzi i sposoby ich prezentacji i oceny. Z tego powodu projekt uważa się za metodę rozwijającą oprócz ciekawości poznawczej również umiejętności organizacji własnych działań.

Orientacja zawodowa dla klas IV–VI szkoły podstawowej- cele realizowane są

- a). podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu - w trakcie bieżącej pracy z uczniami na zajęciach grupowych prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli poszczególnych przedmiotów i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;

b). podczas innych działań doradczych realizowanych w szkole (np. projekty edukacyjne) lub poza nią (np. spotkania z przedstawicielami zawodów, udział w wycieczkach zawodoznawczych w zakładach pracy). Nacisk na wyjścia i wizyty w zakładach pracy daje uczniom możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami różnych zawodów/specjalności, przez co stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy i pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

W realizację programu orientacji zawodowej podobnie jak w poprzednich etapach powinni zostać włączeni rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli), jednostki samorządu terytorialnego (organy prowadzące szkoły), placówki kształcenia praktycznego oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkół, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, organizacje pracodawców, instytucje edukacyjne i instytucje działające na rynku pracy (np. Urząd Pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, specjalne strefy ekonomiczne itp.

Istotną jest tu rolę kompetencji kluczowych przewidzianych do rozwijania w ramach podstawy programowej (tj. postawy: kreatywności, przedsiębiorczości, innowacyjności i współpracy zespołowej). Stąd nauczyciel realizujący program orientacji zawodowej, jednocześnie podejmuje działania mające na celu wspólne (tj. angażujące rodziców, innych nauczycieli i pracowników szkoły, a także przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego szkoły) wypracowanie efektów kształcenia zapisanych w podstawie programowej programu doradztwa zawodowego.

Polecana jest tu również **metoda projektu**, rozumiana jako metoda aktywizująca polegająca na poznawaniu przez uczniów wybranego zagadnienia w ramach pracy zespołowej, zazwyczaj w sposób interdyscyplinarny (uwzględniający wiele dziedzin wiedzy). Rola nauczyciela podczas realizacji projektu jest bardzo ograniczona lub pełni on rolę tutora. Uczniowie realizując projekt samodzielnie, konstruują wiedzę, uczą się, jak się uczyć, jak planować i organizować swoją pracę. Sprzyjają one rozbudzeniu wyobraźni uczących się, podwyższają poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania, przyczyniają się do zwiększenia motywacji do uczenia się i odpowiedzialności za podjęte zadania. To uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje, dokonuje samooceny własnych działań. Uczy się przez doświadczanie, a przeżywanie i współdziałanie w grupie umożliwia mu rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych, tym samym przygotowuje do samodzielnego, świadomego podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych.

Doradztwo zawodowe dla klas VII–VIII szkoły podstawowej

Program jest spójny z programami realizowanym na wcześniejszych etapach edukacyjnych i ma na celu kontynuowanie i rozwijanie wiedzy z 4 obszarów programu doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych. Jest dostosowany do poziomu percepcji i wiedzy uczniów na poszczególnych etapach edukacyjnych. Uwzględnia wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji poszczególnych przedmiotów, m.in. wiedzy o społeczeństwie oraz wychowania

do życia w rodzinie, co umożliwia realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych w tym innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Cele programu realizowane są:

- a). podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego (10 godz. na klasę w roku szkolnym)
- b).podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach,
- c) w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- d). podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. mini targi edukacyjne, dni otwarte szkół, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (wyjście na Targi Edukacyjne, festiwale zawodów, wizyty zawodoznawczych w zakładach pracy itp.). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, a dzięki temu stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

W realizację programu doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej powinni zostać włączeni rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli), jednostki samorządu terytorialnego (organy prowadzące szkoły), placówki kształcenia praktycznego oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkół, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, organizacje pracodawców, instytucje edukacyjne i instytucje działające rynku pracy (np. Urząd Pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, specjalne strefy ekonomiczne.

Bardzo istotna jest tu nadal współpraca z rodzicami w zakresie wspomagania ucznia w podejmowaniu właściwych decyzji edukacyjno-zawodowych. Możliwe jest osiągnięcie tego celu dzięki włączaniu rodziców w działania szkoły poprzez angażowanie ich do różnych form działań doradczych(np. organizacja wizyt w zakładach pracy, spotkania z rodzicami będącymi przedstawicielami danego zawodu/ścieżki kariery zawodowej, współorganizacja mini targów edukacyjnych i dni kariery, angażowanie rodziców w tworzenie portfolio przez ucznia) Zaangażowanie w tego typu działania dadzą rodzicom możliwość wykorzystania własnych doświadczeniach i kompetencji zawodowych oraz osobistą satysfakcję.

Jednym z ważnych elementów realizacji programu powinna być także możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym (zatrudnionym w szkole, w instytucjach wspierających) i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog, pedagog, lekarz medycyny pracy itp.). W kontaktach tych powinny zostać uwzględnione także aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne, kulturowe.

Zajęcia na tym etapie powinny być prowadzone z wykorzystaniem metod aktywizujących, dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają zostać osiągnięte. Rekomendowana jest ponownie metoda projektu polegająca na poznawaniu przez uczniów wybranego zagadnienia w ramach pracy zespołowej, zazwyczaj w sposób interdyscyplinarny (uwzględniający wiele dziedzin wiedzy). Rola nauczyciela podczas realizacji projektu jest podobnie jak wcześniej bardzo ograniczona. To uczniowie formułują temat, interesujące ich pytania, metody poszukiwania odpowiedzi, sposoby ich prezentacji i oceny. Z tego powodu projekt uważa się za metodę rozwijającą oprócz ciekawości poznawczej również umiejętności organizacji własnych działań. Uczniowie podczas zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi oraz realizując projekt samodzielnie, konstruują wiedzę, uczą się, jak się uczyć, jak planować i organizować swoją pracę. Sprzyjają one rozbudzaniu wyobraźni uczących się, podwyższają poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania, przyczyniają się do zwiększenia motywacji do uczenia się

i odpowiedzialności za podjęte zadania. W trakcie takich zajęć to uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje, dokonuje samooceny własnych działań. Uczy się przez doświadczanie, a przeżywanie i współdziałanie w grupie umożliwia mu rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych, tym samym przygotowuje do samodzielnego, świadomego podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych.

Program na tym etapie powinien być realizowany m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), co zwiększy atrakcyjność zajęć i jednocześnie usprawni kompetencje kluczowe uczniów. Ponadto dynamicznie rozwijający się obszar ICT wymaga zarówno od prowadzących, jak i uczniów wdrażania idei całościowego uczenia się. Tym samym stosowane techniki pracy stają się środkiem do realizacji jednego z celów działań związanych z doradztwem zawodowym i zwiększenia ich efektywności.

Jedną z możliwości realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym jest **wolontariat**. Pozwala on na sprawdzenie przez uczniów stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem. Ponadto kształtuje postawę pracy polegającą na samodzielnym i odpowiedzialnym planowaniu zadań i ich konsekwentnej realizacji. Ważnym elementem wolontariatu jest również kształtowanie kompetencji obywatelskich i orientacji prospołecznej.

W doradztwie zawodowym warto uwzględnić rolę doradztwa rówieśniczego w kształtowaniu wyborów edukacyjno - zawodowych młodzieży. Osoby zaangażowane w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym powinny zwrócić uwagę i odnieść się do ambiwalentnej funkcji porad rówieśniczych:

a. funkcja pozytywna – uczeń uwzględnia w procesie decyzyjnym sugestie rówieśnika/ów, odnosząc ją do własnych zasobów i dotychczasowych planów (przewaga autonomii podmiotu nad aprobatą społeczną);

b. funkcja negatywna – uczeń decyduje się na dane rozwiązanie zaproponowane przez rówieśnika/ów tylko dlatego, że tak robią inni (przewaga aprobaty społecznej nad autonomią podmiotu).

W związku z powyższym doradztwo zawodowe na tym etapie powinno być ukierunkowane na kształtowanie proaktywnych postaw młodzieży wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej oraz sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są w pełni zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego powinny również eliminować stereotypy dotyczące ról społecznych i zawodowych.

Natomiast różnego rodzaju testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, powinny pełnić funkcję wspomagającą, a ich wyniki należy omawiać indywidualnie.

VII. Realizacja obszarów i celów doradztwa zawodowego na poszczególnych przedmiotach na poszczególnych etapach edukacyjnych w SP nr 11

Praca z nauczycielami obejmować będzie realizację programu i wspólne nakreślenie dalszego kierunku pracy z rodzicami i młodzieżą. Wskazane jest, aby każdy nauczyciel -wychowawca czy nauczyciel poszczególnych przedmiotów realizował podstawowe cele doradztwa na zajęciach dydaktycznych z uczniami w celu lepszego rozpoznania i rozwijania ich zainteresowań, umiejętności, kształtowania poglądów oraz oczekiwań wobec dalszej edukacji i kariery zawodowej na rynku pracy.

Poniżej znajdują się propozycje dla nauczycieli pozwalające włączyć się aktywnie w realizację WSDZ. Przedstawione propozycje mogą zostać wykorzystane na poszczególnych przedmiotach i będą na bieżąco modyfikowane w miarę potrzeb.

Przedmiot	Temat/zagadnienie	Forma i metoda realizacji	termin
j.polski	<p>1. W domu - tematy związane z rodziną , zawody naszych rodziców.</p> <p>2.Sztuka wygłaszania przemówień/sztuka pisania – kształtowanie umiejętności wygłaszania mowy, przemówienia, redagowania tekstów. Zawód pisarz/redaktor/aktor. Ćwiczeń redakcyjne pism użytkowych (CV, list motywacyjny, podanie) czy wystąpień publicznych, rozmowa kwalifikacyjna.</p> <p>3.Dom źródłem postaw –kształtowanie postaw pracowniczych, omawianie zagadnień związanych z motywacją. Zawód polonista.</p> <p>4.Życiorys/CV –redagowanie dokumentów aplikacyjnych. Zawód dziennikarz/psycholog/reżyser.</p>	Rozmowy, wypowiedzi pisemne	Kl.IV-VI Kl. VII/VIII
j.obcy (j.angielski/ j.niemiecki)	<p>1.Hobbies and interests– określenie własnego hobby. Zawód tłumacz języka obcego/animatore, hotelarz,</p> <p>2.About myself – mówienie o sobie, swoim wyglądzie itp.</p> <p>3.Jobs – poznawanie słownictwa dotyczącego zawodów. Poznawanie zawodów związanych z handlem, usługami.</p> <p>4.Educational system in Poland and in England.</p> <p>5. Zapoznanie ze słownictwem : zwroty grzecznościowe, emocje, ubiór w pracy, instytucjami użyteczności publicznej, obowiązkami poszczególnych pracowników, instrukcjami obsługi.</p> <p>6.Pisanie korespondencji formalnej,</p> <p>7. Poznajemy różne kraje-kultura, turystyka i zwiedzanie-zawód rezydent wycieczek, przewodnik, filolog ,językoznawca,</p>	Projekt, drzewo genealogiczne Pogadanka,	Kl.IV-VIII
Historia	<p>1.Cywilizacje Bliskiego Wschodu – zawody związane z odkrywaniem starożytnej historii: archeolog, antropolog, archiwista,</p> <p>2. Chrześcijaństwo a islam – kształtowanie poczucia tolerancji potrzebnego w relacjach pracowniczych. Zawód nauczyciel historii, etnograf</p> <p>3. I wojna światowa i jej skutki – zawody związane z wojskowością Zawód: żołnierz, pilot,</p> <p>4. Chronologiczny przegląd zawodów, które zanikły i które powstają.</p>	Projekt	

WOS	<p>1.Kształtowanie osobowości człowieka Zawód psycholog,pedagog,mediator</p> <p>2.Deklaracja Praw Człowieka – promowanie postaw humanitaryzmu. Wolontariat jako wstęp do kariery zawodowej. Zawód kierowca, konwojent, pracownik ONZ</p> <p>3. Prawa i obowiązki obywatela – kształtowanie roli pracownika. Zawód Specjalista ds. PR, księgowy.</p> <p>4.Działalność gospodarcza - wizyta młodego przedsiębiorcy w urzędzie, zabawa w HR-owca czyli specjaliści od polityki personalnej.</p>	Pogadanka, Prezentacja multimedialna,	KL.VIII
Biologia	<p>1.Biologia, jako nauka – poznanie dziedzin nowoczesnej biologii. Zawód mikrobiolog, naukowiec</p> <p>2.Higiena i choroby układu pokarmowego – zaprezentowanie zawodów związanych z omawianym tematem. Zawód lekarz, analityk medyczny, dietetyk .</p> <p>3.Podstawy ekologii –zaprezentowanie zawodów związanych z omawianym zagadnieniem. Zawód teriolog, opiekun zwierząt w ogrodzie zoologicznym</p> <p>4 Higiena wypoczynku, eliminacja stresu, doping i jego skutki, rodzaje osobowości-zawód lekarz, trener personalny.</p>	Pogadanka, Przygotowanie uczniów do olimpiady	IV-VIII
Geografia	<p>1.Mapa Polski-grupy zawodowe w różnych regionach, poszczególnych (kartograf)</p> <p>2. Krajobrazy Polski-specyfika regionów(marynarz, rybak, leśniczy, rolnik, hodowca, kolejarz, górnik, ratownik górski, baca)</p> <p>3. Krajobrazy świata-zawody związane z poznawaniem różnych krajów (etnograf, geograf, meteorolog)</p> <p>1. Podstawy geografii. Zawód: geograf, kartograf</p> <p>2. Środowisko przyrodnicze Polski. (żołnierz,geolog,górnik,hutnik,meteorolog,marynarz,weterynarz,ratownik,latarni, leśniczy)</p> <p>3. Ludność i urbanizacja w Polsce.- najpopularniejsze zawody(architekt, urbanista, projektant, kierowca, robotnik)</p> <p>4. Rolnictwo i przemysł w Polsce.(rolnik,weterynarz,hutnik,górnik,elektryk, robotnik,spawacz,kierowca,pilot)</p> <p>5. Usługi w Polsce (lekarz,pielęgniarka,przedszkolanka,nauczyciel,o piekunka,pracownik socjalny, przedstawiciel handlowy, informatyk, księgowy, sprzedawca, bankowiec, kurier, krawiec, fryzjer, pilot wycieczek, instruktor)</p>	Pogadanka, Mini wykład	Kl. V Kl.VII

	<p>6.Ziemia we wszechświecie –zawody związane z astronomią. Demografia Polski – zagadnienia związane z analizą ludności i zmianami mającymi wpływ na zapotrzebowanie na pewne zawody. Zawód : opiekun osoby starszej, organizator rozrywki, kultury. Lekarz geriatra.</p> <p>8.Kraj kwitnącej wiśni - zawody związane z najnowszą technologią wykorzystywaną w Japonii. Zawód architekt, zawód informatyk.</p>		Kl.VIII
Chemia	<p>1.Nasza szkolna pracownia chemiczna – zaprezentowanie zawodów związanych z chemią. Zawód farmaceuta.</p> <p>2.Straż Pożarna – lekcja pokazowa –omówienie zawodów z branży pożarniczej. Zawód laborant, fryzjer, strażak</p> <p>3Metale i niemetale-zawody związane z omawianym zagadnieniem. Zawód: chemik, nanotechnolog, geolog.</p> <p>4. I pomoc przedmedyczna w przypadku poparzeń środkami chemicznymi oraz zatruc – ratownictwo medyczne. Zawody medyczne.</p>	<p>Pogadanka ,mini wykład Pokazy/ doświadczenia Projekty</p>	Kl.VII-VIII
Fizyka	<p>1.Robotyka i automatyka – zaprezentowanie zawodów z tego obszaru. Zawód mechatronik</p> <p>2. Elektryczność –zawody: elektryk, elektromonter</p> <p>3.Akustyka-zaprezentowanie zawodów związanych z nadawaniem i odbiorem dźwięków. Zawód: realizator dźwięku, dyrygent</p>	<p>Wykład, pogadanka ,wyjazd na zajęcia pokazowe</p>	Kl.VII-VIII
Matematyka	<p>1.Statystyka.Zawód: analityk, statystyk, murarz, geodeta, merchandiser, architekt</p> <p>2. Dlaczego uczymy się matematyki, jaka jest jej przyszłość w życiu codziennym, wskazanie gałęzi wiedzy, w których podstawą jest matematyka.</p>	<p>Pogadanka Rozmowa</p>	Kl.IV-VIII
Technika	<p>1.Żywnie - zawód dietetyk</p> <p>2.Mechanika i komunikacja – zawód :kierowca, mechanik samochodowy, mechatronik,</p> <p>3.Maszynoznawstwo-zawód architekt, zawody budowlane, geodeta, wynalazca</p> <p>4.Krawiectwo-zawód krawiec, projektant mody, krojczy, szwaczka ,szewc.</p>	<p>Pogadanka, mini wykład</p>	Kl.IV-VII
Informatyka	<p>1.Podstawy programowania. Zawód logistyk, programista</p> <p>2.Poznawanie zasad prawidłowego przygotowywania dokumentów aplikacyjnych CV i listu motywacyjnego – wzory pism urzędowych.</p>	<p>Pogadanka, Prezentacje uczniów Praca indywidualna z uczniem</p>	Kl.VII-VIII

	<p>3.Zawód informatyk, grafik komputerowy, mechatronik</p> <p>4.Logowanie się do systemu naboru do szkół , pomoc w logowaniu, wyszukiwanie informacji na temat szkół ,oferty edukacyjnej miasta i rynku pracy</p> <p>5.Zagrożenia w Internecie - co mój pracodawca znajdzie w Internecie ? Mój pozytywny wizerunek. (portale społecznościowe)</p> <p>6. Wyszukiwanie i gromadzenie informacji w Internecie, przedstawienie możliwości technologii informacyjnej(e-banki,e-nauka,e-book, e-learning)</p>		Kl.IV-VI
Muzyka	<p>1.Wybitni twórcy i kompozytorzy - zawody związane z tworzeniem muzyki i grą na instrumentach oraz wokalistyką (wokalista, artysta operowy, muzyk)</p> <p>Rozwijanie zainteresowań i predyspozycji artystycznych uczniów - kółko muzyczne ,konkursy, przeglądy artystyczne</p>	Wykład, prezentacja multimedialna praca z uczniem	Kl.IV-VIII
Plastyka	<p>1.Życiorysy wybitnych artystów - jak zostać malarzem, rzeźbiarzem, architektem grafikiem ,ilustratorem, fotografem ,filmowcem, aktorem.</p> <p>2.Rozwijanie zainteresowań uczniów i predyspozycji artystycznych uczniów - kółko plastyczne, udział w konkursach, przeglądach artystycznych</p>	Wykład, prezentacja multimedialna, projekt Praca indywidualna z uczniem	Kl.IV-VIII
W-F	<p>1.Udział w zawodach i konkursach sportowych-rozwijanie zainteresowań i talentów sportowych</p> <p>2.Zawód masażysta, rehabilitant, zawód trener sportowy, trener personalny, sędzia sportowy</p> <p>3. Higiena wypoczynku, zdrowy styl życia eliminacja stresu, doping i jego skutki, rodzaje osobowości.</p>	Praca indywidualna z uczniem projekt	Kl.IV-VI Kl.VII-VIII
Edukacja dla bezpieczeństwa	<p>1.Zawód żołnierz, strażak, policjant, służba celna.Poznawanie zasad rekrutacji, do służb mundurowych.</p> <p>2.Umiejętność udzielania I pomocy przedmedycznej (zawody związane z ratownictwem medycznym -ratownik medyczny, opiekun medyczny, lekarz, pielęgniarka),</p>	Pogadanka ,mini wykład, projekt	Kl.VII-VIII
WDŻ	<p>1.Galeria charakterów – czyli jacy jesteśmy poznawanie własnego charakteru. Zawód logopeda/psycholog/doradca zaw. mediator.</p> <p>2. Dojrzewanie – wzmianka o różnych aspektach dojrzewania i wchodzenia w różne role (także zawodowe) Zawód ginekolog, endokrynolog itp</p> <p>3. Przyjaźń i koleżeństwo–kształtowanie pozytywnych relacji interpersonalnych.</p> <p>4.Umiejętność współpracy w grupie jako baza do przyszłego zawodu</p>	Mini wykład, pogadanka, projekt Praca w grupach	Kl.VII-VIII

Religia/etyka	1.Przypowieść biblijna o talentach – wykorzystanie własnego potencjału zawodowego. Zawód mediator rodzinny/sędzia/adwokat 2. Na czym polega szczęście? – praca zawodowa, jako źródło satysfakcji. Zawód nauczyciel katecheta.	Pogadanka, projekt	Kl.IV-VIII
godzina wychowawcza	1.Umiejętność komunikowania się, samopoznanie, radzenie sobie ze stresem, autoprezentacja, budowanie poczucia własnej wartości, wybór zawodu, 2.Rozmowy indywidualne. 3.Samowiedza a samoocena, zewnątrz – i wewnątrz – sterowność (poczucie kontroli własnego życia). 4.Prawa i obowiązki ucznia – prawa pracownika. Co oznacza być człowiekiem odpowiedzialnym (statut szkoły – regulamin pracy ?)	Pogadanka, Praca w grupie, praca indywidualna z uczniem zajęcia integracyjne, wspólne imprezy klasowe, wyjazdy	I-VIII

Opracowała : M.Stodulska na podstawie materiałów ORE oraz we współpracy z kierownikami poszczególnych zespołów przedmiotowych w SP nr 11